

Звіт про ситуацію у сфері надання притулку за 2025 рік

Резюме звіту

© Агентство Європейського Союзу з питань надання притулку (EUAА, European Union Agency for Asylum), 2025

Ані Агентство Європейського Союзу з питань надання притулку (EUAА), ані будь-яка особа, що діє від імені EUAА, не несе відповідальності за використання інформації, що міститься в цій публікації.

Фото обкладинки: EUAА, Приймний центр Пурнара на Кіпрі

Люксембург: Відділ публікацій офіційних видань Європейського Союзу, 2025

PDF ISBN 978-92-9410-979-8 doi: 10.2847/6690407

BZ-01-25-030-UK-N

Відтворення дозволено за умови повідомлення про джерело. Для будь-якого використання або відтворення фотографій чи інших матеріалів, на які не розповсюджується авторське право EUAА, необхідно отримати дозвіл безпосередньо від власників авторських прав.

Звіт про ситуацію у сфері надання притулку за 2025 рік

**Річний звіт про ситуацію у сфері надання
притулку у Європейському Союзі**

РЕЗЮМЕ ЗВІТУ

Червень 2025 року

Передмова

Прийняття Пакту про міграцію та притулок стало важливою віхою в еволюції Загальноєвропейської системи надання притулку (CEAS), знаменуючи собою перехід до нової ери. Правові та оперативні інструменти Пакту оснастили Європу інструментами, які є гнучкими для задоволення потреб захисту в умовах підвищеної невизначеності, зміни міграційних моделей та непередбачуваних змін у зовнішній політиці. Знову і знову європейські країни, діючи як спільнота цінностей, доводять свою готовність працювати разом, об'єднувати свої ресурси, інтегрувати зусилля та розробляти рішення для забезпечення доступу до захисту для тих, хто його потребує.

Агентство Європейського Союзу з питань надання притулку (EUA) відіграє ключову роль у наданні допомоги країнам ЄС+ у створенні підґрунтя та оптимізації заходів захисту. У цьому напрямі у 2024 році було досягнуто значних успіхів. Наприклад, спеціальна програма Агентства, присвячена Пакту, допомогла державам-членам підготуватися до практичної реалізації Пакту, забезпечивши спеціальну підготовку, обізнаність щодо ситуації, а також якісні інструменти та інструкції щодо практичної діяльності. Підтверджуючи свою роль центру передового досвіду, EUA отримало офіційне визнання від мальтійської влади як провайдера вищої освіти. За допомогою цього механізму Агентство розбудовуватиме спроможність держав-членів управляти ефективними та гармонізованими системами надання притулку та приймання біженців.

Прийняття першої в історії Агентства Стратегії основоположних прав демонструє нашу відданість забезпеченню повного дотримання прав заявників на міжнародний захист у всіх сферах нашої діяльності. Крім того, створення Механізму моніторингу EUA має на меті запобігання або виявлення можливих недоліків у функціонуванні національних систем, тим самим посилюючи практичне застосування CEAS. У 2025 році вже проводяться перші пілотні моніторингові заходи. Для подальшої підтримки національних операцій Агентство розгорнуло рекордну кількість персоналу в 13 державах-членах.

Визнаючи, що обізнаність про ситуацію, заснована на високоякісних і різноманітних джерелах інформації, є наріжним каменем обґрунтованої політики, Агентство випускає безліч аналітичних матеріалів з питань притулку, серед яких і ця флагманська публікація. Цього року Звіт про ситуацію у сфері надання притулку представлений в оновленому, більш стислому форматі, який відображає щорічні події, пов'язані з діяльністю Ради Європи та Центральноєвропейської асоціації з надання притулку (CEAS), а також фокусується на оглядах по країнах. У новому форматі суть Звіту про ситуацію у сфері надання притулку залишилася незмінною: це джерело аналітичної та збалансованої інформації про притулок у Європі, до якого ви завжди можете звернутися за допомогою. Отже, він буде використаний як важливий ресурс для першого в історії Щорічного звіту з питань притулку та міграції, підготовленого Європейською Комісією.

Nina Gregori
Виконавчий директор
Агентство Європейського Союзу з питань надання притулку

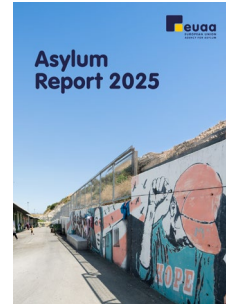
Зміст

Передмова	4
Вступ	6
1. Основні події у сфері надання притулку в Європейському Союзі у 2024 році	7
2. Доступ до процедур	9
3. Ініціативи щодо спрощення та гармонізації процедур надання притулку	10
4. Переосмислення приймання	11
5. Відповідальність за звернення за міжнародним захистом	12
6. Гармонізований підхід до переселення та гуманітарного приймання	13
7. Права бенефіціарів міжнародного захисту на інклюзію та інтеграцію	14
Блок 1. Тимчасовий захист переміщених осіб з України	15
8. Правові гарантії для дітей та заявників з особливими потребами	16
Прикінцеві зауваження	18

Вступ

Резюме [Звіту про ситуацію у сфері надання притулку, 2025:](#) У Щорічному звіті про ситуацію у сфері надання притулку в Європейському Союзі підсумовуються ключові події у сфері міжнародного захисту, які детально представлені в основному звіті. Резюме доступне [30-ма мовами](#), зокрема всіма мовами ЄС, а також албанською, арабською, македонською, російською, сербською, турецькою та українською мовами.

Інформацію, яка представлена в основному звіті, можна відфільтрувати за допомогою різних, зручних для користувача ресурсів:

- [Національна база даних розвитку у сфері надання притулку](#), містить законодавчі, інституційні та політичні розробки, описані у звіті. Оновлення можна шукати за країною, темою, роком і типом розвитку. Інформація також узагальнена й подається в таблиці за країною та тематичною сферою в PDF-документі.
- У звіті представлено добірку юриспруденційних розробок на основі [баз даних прецедентного права EUAA](#). За допомогою гіперпосилання в тексті читачі можуть перейти до конкретного випадку в базі даних.
- Джерела, використані для підготовки Звіту про ситуацію у сфері надання притулку, наведені в списку використаних джерел наприкінці звіту. Вони також доступні в окремих, детальних [Джерелах про ситуацію у сфері надання притулку за 2025 рік](#), згруповані за типами джерел. Читачі можуть легко визначити, чи походять джерела з європейських інституцій та агенцій, міжнародних організацій, національних органів влади, організацій громадянського суспільства, аналітичних центрів та академічних кіл.

Для отримання оновленої інформації про діяльність EUAA та підтримку країн-членів, будь ласка, дивіться інфографіку: <https://euaa.europa.eu/asylum-report-2025/section-10-euaa-support-2024>

Основні події по країнах, будь ласка, дивіться в оглядах по країнах: <https://euaa.europa.eu/asylum-report-2025/country-overviews>

Additional resources to the Asylum Report 2025

1. Основні події у сфері надання притулку в Європейському Союзі у 2024 році

Через чотири роки після того, як Європейська Комісія запропонувала Пакт про міграцію та притулок в Європі як всеосяжну основу для управління міграцією та притулком в Європі, [Пакт про міграцію та притулок](#) був прийнятий Європейським Парламентом 10 квітня 2024 року і Радою 14 травня 2024 року. Прийняття Пакту про міграцію та притулок забезпечило ЄС сучасною, надійною та гнучкою архітектурою правових та оперативних інструментів для задоволення дедалі більших потреб у захисті на глобальному рівні. Після успішного завершення законодавчого процесу держави-члени почали впроваджувати необхідні правові, адміністративні та практичні механізми для застосування положень Пакту. Щоб спрямувати цю роботу, Європейська Комісія в липні 2024 року опублікувала [Спільний план імплементації Пакту про міграцію та притулок](#) (CIP), який встановлює конкретні етапи, що мають бути досягнуті до визначеного терміну.

Виходячи з рекомендацій, наданих в CIP, країни ЄС+ розробили свої індивідуальні національні плани реалізації. Держави-члени координували зусилля і об'єднали всі органи влади, які, як передбачається, будуть залучені до виконання Пакту, щоб зробити свій внесок, обмінятися ідеями і розробити плани дій на майбутнє. Регіональні адміністрації були залучені до процесу для областей, що перебувають під їхньою юрисдикцією, як-от соціальні справи, освіта та інтеграція. Підготовка до імплементації Пакту була особливо ресурсозатратним процесом для держав-членів. Реформа такого масштабу й складності вимагає значних фінансових, адміністративних і людських ресурсів. Це кидає виклик спроможності багатьох держав-членів, особливо в той час, коли вони підтримують безперервність бізнесу, обробляючи постійно великий потік заяв.

У процесі впровадження агентства ЄС відіграли ключову роль, ділячись ресурсами та досвідом. У рамках своєї спеціальної Програми Пакту, EUAA надавало підтримку різними способами, у тому числі шляхом проведення спеціальних тренінгів та розробки керівних документів, інструментів якості, стандартів та індикаторів для підтримки практичної реалізації Пакту.

Після презентації пропозицій щодо Пакту у 2020 році низка суб'єктів висловили думку, що певні положення можуть потребувати особливої уваги для забезпечення повного дотримання основоположних прав. Перш за все, до того факту, що інституції ЄС та держави-члени повинні забезпечити надання адекватних ресурсів, щоб належним чином гарантувати ефективне застосування процедурних гарантій та повне дотримання основних прав людей, які шукають захисту в ЄС.

На тлі подій, пов'язаних з прийняттям та імплементацією Пакту про міграцію та притулок, європейський політичний порядок денний зосередився на зусиллях з ефективного контролю зовнішніх сухопутних і морських кордонів ЄС та ініціативах щодо подальшої боротьби з торгівлею людьми. Європейська комісія та громадські організації продовжували проводити консультації протягом 2024 року, в той час як численні

проекти, що виконуються організаціями громадянського суспільства, фінансуються Генеральним управлінням з міграції та внутрішніх справ.

У 2024 році ЄС продовжував надавати непохитну політичну, фінансову та гуманітарну підтримку Україні та прийняв мільйони переміщених осіб з України. Рішення Ради Європейського Союзу від червня 2024 року про продовження тимчасового захисту до березня 2026 року забезпечило стабільність і безпеку близько 4,4 млн бенефіціарів тимчасового захисту, які проживають у країнах ЄС. Ускладнення міжнародного геополітичного ландшафту та дипломатії ускладнює прогнозування розвитку ситуації в Україні та міграції українців до Європи.

Що стосується зовнішнього виміру політики міграції та притулку, ЄС продовжував розвивати всебічні партнерські відносини з країнами походження і транзиту, у тому числі зусилля, спрямовані на усунення першопричин нелегальної міграції; підвищення спроможності в управлінні кордонами та боротьбі з торгівлею людьми; надання захисту переміщеному населенню в усьому світі; і пропонування безпечних і легальних шляхів до Європи як альтернатива нелегальній міграції.

У своїй ролі щодо забезпечення узгодженого тлумачення та застосування права ЄС Суд Європейського Союзу (CJEU) у 2024 році ухвалив близько 20 рішень та наказів, що тлумачать різні положення Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Для отримання додаткової інформації читайте: [Практика Суду ЄС у сфері притулку у 2024 році](#), Інформаційний бюлетень № 32.

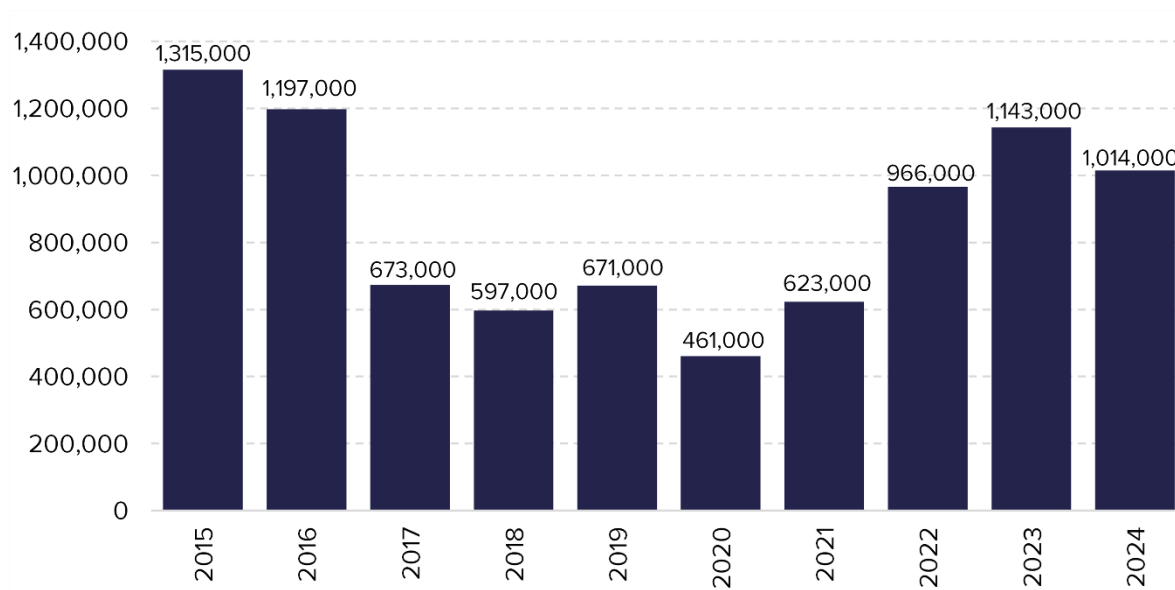

2. Доступ до процедур

У 2024 році кількість заяв про надання міжнародного захисту скоротилася на 11% порівняно з 2023 роком, водночас другий рік поспіль країни ЄС+ отримали трохи більше 1 мільйона заяв (див. Рис. 1).

Рис. 1. Кількість заяв про надання притулку в країнах ЄС+, 2015-2024

Джерело: Дані EUAA EPS станом на 3 лютого 2025 року.

Майже чотири п'ятих усіх заявок у країнах ЄС+ отримали лише п'ять країн: Німеччина (237 000 заявок), Іспанія (166 000), Італія (159 000), Франція (159,00) та Греція (74 000). Якщо розглядати заяви про надання притулку в співвідношенні до чисельності населення, то найбільше заяв на душу населення отримали Кіпр і Греція. Однак це не відображає кількість рішень про тимчасовий захист, виданих країнами ЄС+ у 2024 році (див. Вставку 1).

Топ-5 національностей заявників на отримання міжнародного захисту в країнах ЄС+ залишилися такими ж, як і у 2023 році: Сирійці (151 000 заявок), афганці (87 000), венесуельці (74 000), турки (56 000) і колумбійці (52 000). Лише венесуельці подали рекордну кількість заяв, тоді як звернення від інших чотирьох громадянств зменшилися порівняно з минулим роком. У той час як кількість заяв від більшості національностей поза Топ-5 зменшилася, кількість звернень від громадян інших країн досягла історичних максимумів, зокрема для бангладешців (43 000 заяв), перуанців (27 000), малійців (17 000), сенегальців (14 000), гаїтян (12 000), шріланкійців (9800), китайців (7 200) та мавританців (5700). У 2024 році також було зафіксовано рекордну кількість палестинців (12 000 заявок) і пов'язане із цим збільшення кількості заявників без громадянства (3600).

У зв'язку з постійним великим припливом заявників на отримання міжнародного захисту, національні дискурси та нормативні акти зосередилися на питаннях ефективного захисту кордонів. Країни ЄС+ використовували поєднання проактивних і реактивних заходів для запобігання та управління нерегульованою міграцією, що іноді могло вплинути на ефективний доступ до території. Такі заходи включали обмеження доступу на територію шляхом дозволу в'їзду лише через визначені прикордонні пункти, створення буферних зон на кордонах, посилення патрулювання та збільшення бюджету на охорону кордону.

Продовжуючи тенденцію минулих років, деякі країни ЄС+ запровадили практику якнайшвидшого розмежування осіб, які потребують і не потребують захисту, і направлення останніх до процедури повернення. Інші національні ініціативи об'єднали компетентні органи в одному місці з метою полегшення координації між органами влади та скорочення часу обробки даних. Попри зусилля національних органів влади протягом 2024 року, у низці країн повідомлялося про затримки в доступі до процедури надання притулку, причому заявники в деяких випадках місяцями чекали на призначення зустрічі для офіційного оформлення своєї заяви.

3. Ініціативи щодо спрощення та гармонізації процедур надання притулку

Законодавчі та політичні дебати у 2024 році були зосереджені на створенні стійких та ефективних систем надання притулку. Зусилля були зосереджені на прискоренні процедур та оптимізації використання наявних ресурсів, у тому числі шляхом інституційної реструктуризації, оцифрування процедур, а також навчання та професійного розвитку.

Проте, іноді повідомлялося про проблеми з можливістю отримати пораду та консультацію на самому початку процедури, особливо на кордоні та в місцях утримання під вартою.

Використовуючи актуальну інформацію про країну походження (COI), країни ЄС+ адаптували свою політику та практику прийняття рішень до певних профілів заявників. Наприклад, після падіння режиму Башара Асада в Сирії в грудні 2024 року і незрозумілої ситуації в країні, країни ЄС+ призупинили прийняття рішень щодо потреб у захисті сирійських заявників. Суди відіграли ключову роль у формуванні практики, пов'язаної з концепцією безпечної країни, та її подальшим застосуванням. Хоча ці рішення тлумачать положення (оновленої) Директиви про процедури надання притулку (APD), очікується, що вони також слугуватимуть вказівками щодо впровадження нових вимог Регламенту процедури надання притулку (APR).

У 2024 році органи ЄС+ з надання притулку видали 795,000 рішень першої інстанції щодо заяв про надання притулку. Це найбільше з 2017 року. Четвертий рік поспіль найбільше рішень було прийнято Німеччиною та Францією, на які разом припадає майже половина від загальної кількості рішень ЄС+.

Попри збільшення кількості рішень, прийнятих у багатьох країнах, на кінець грудня 2024 року налічувалося 981 000 нерозглянутих справ, що є одним із найвищих показників за

всю історію спостережень. На цьому тлі багато органів влади зосередилися на тому, щоб зробити процедуру надання притулку ще швидшою, і прагнули максимально усунути затримки до обов'язкового застосування Пакту в червні 2026 року, щоб уникнути необхідності паралельного застосування старих і нових правил (залежно від дати подачі заяви) протягом тривалого часу. Окрім підбору персоналу та цифровізації, органи влади застосовували різні методи управління навантаженням для підвищення своєї ефективності. Незважаючи на ці заходи, процедури надання притулку в деяких країнах залишаються тривалими, а кількість нерозглянутих справ продовжує зростати.

Зусилля щодо підвищення ефективності також зосереджені на процедурах оскарження. Збільшення кількості справ, що очікують на апеляційне оскарження, спонукало суди інвестувати в наймання додаткового персоналу та збільшення пропускну здатності. З метою підвищення якості судових процесів кілька судів забезпечили безперервний професійний розвиток суддів, часто за підтримки Агентства Європейського Союзу з питань надання притулку (EUAA).

4. Переосмислення прийому

Кілька викликів і критичних ситуацій у сфері приймання біженців, що виникли останніми роками, спонукали владу багатьох країн ЄС+ до всебічного перегляду своїх систем прийому біженців. Ухвалення нової редакції Директиви про умови приймання (RCD) 2024 прискорило подальші зміни в управлінні прийманням.

У 2024 році загальний тиск на приймальні системи зберігся. Хоча в деяких країнах кількість осіб у пунктах приймання зменшилася, приплив заявників залишився високим, а проблеми з відтоком продовжували існувати, наприклад, через загальну житлову ситуацію в деяких країнах ЄС+. Крім того, залишилася подвійна проблема розміщення шукачів притулку та бенефіціарів тимчасового захисту.

Країни ЄС+ інвестували значні ресурси в покращення умов перебування, реструктуризацію своїх органів із питань приймання, розроблення нових стратегій приймання та посилення кадрового потенціалу шляхом набору та навчання персоналу. Проте, деякі недоліки, що існували раніше, існують і далі, наприклад, переповненість; ризики для безпеки мешканців та персоналу; обмежена спроможність забезпечити належний нагляд за фізичним та психічним здоров'ям, зокрема травми; відсутність приватності для мешканців; прогалини в освітній підтримці дітей; перешкоди в доступі до ринку праці; та явища безпритульності під час очікування на приймання. Затримки з доступом до приймання змусили судову владу підкреслити, що заявникам повинні бути забезпечені належні матеріальні умови приймання з моменту подання заяви, а будь-яка інша практика, наприклад, використання списків очікування, не буде достатньою для виконання зобов'язань за законодавством ЄС.

Судова практика продовжувала зростати щодо тлумачення гідного рівня життя та того, як органи влади повинні застосовувати норми про скорочення або вилучення матеріальних умов отримання допомоги. У кількох випадках суди засудили органи влади за те, що вони не забезпечили належні умови приймання.

5. Відповідальність за розгляд заяви про міжнародний захист

заяви про міжнародний захист Країни ЄС+ продовжували підвищувати ефективність Дублінської системи, у тому числі шляхом подальшого застосування Дублінської дорожньої карти, яка була прийнята в листопаді 2022 року з метою покращення здійснення трансфертів до відповідальної держави-члена.

Загалом у 2024 році було здійснено 17 000 дублінських трансфертів, що приблизно на 14% більше, ніж у 2023 році. Це найбільший показник із 2019 року, але все ще значно нижчий за допандемічний рівень. Декілька країн, що відзвітували, здійснили більше трансфертів, ніж у 2023 році, причому деякі з них здійснили найбільше трансфертів за всю історію.

- Найбільше трансфертів **здійснили** Німеччина, Франція та Швейцарія.
- Найбільше трансфертів **отримали** Німеччина, Іспанія та Франція.
- Афганці, сирійці, алжирці та турки були **національними** групами, яких найчастіше переміщували.

У 2024 році було прийнято 147 000 рішень у відповідь на вихідні Дублінські запити, згідно з попередніми даними, якими регулярно обмінюються між EUAA та 29 країнами ЄС+. Це на 18% менше, ніж у 2023 році (рекордна кількість рішень), оскільки кількість заяв про надання притулку зменшилася більш ніж на десяту частину, а співвідношення рішень Дублінського процесу до кількості заяв зменшилося до 14% (найнижчий показник за останні вісім років). Таке зниження свідчить про зменшення кількості шукачів притулку, які переїжджають із першої країни прибуття до іншої для подання нової заяви (так звані вторинні переміщення), і, відповідно, про зменшення впливу на загальне навантаження в справах про надання притулку.

Країни ЄС+ продовжували інвестувати в проекти із цифровізації та ICT або спеціально для дублінських підрозділів, або в рамках ширших ініціатив, пов'язаних із процесами надання притулку чи імміграції загалом. Співпраця між країнами ЄС+ продовжувалася і поза формалізованими каналами представників з питань зв'язку та двосторонніми угодами. Кілька країн ЄС+ взяли участь у програмі обміну EUAA у 2024 році, яка була спрямована на ефективне возз'єднання сімей. Двосторонні навчальні візити дозволили

окремим країнам ще більше зміцнити свою співпрацю. У другій половині року країни ЄС+ розпочали підготовку до імплементації Регламенту про надання притулку та управління міграцією (AMMR). Щоби підтримати реалізацію Пакту на національному рівні, EUAA працювало над новими інформаційними листівками про AMMR та Eurodac, новими інструкціями та загальним шаблоном щодо розшуку сімей, а також інструкціями щодо проведення дистанційних інтерв'ю (в тому числі для Дублінських інтерв'ю). Реформа та впорядкування Дублінської системи залишається вирішальним елементом для функціонування CEAS.

5. Гармонізований підхід до переселення та прийому на гуманітарних засадах

Майже 14 000 біженців були переселені з третіх країн до ЄС+ у 2024 році, що є другим найнижчим показником, зафіксованим із 2016 року, причому найнижчим він був у 2020 році, коли переміщення були серйозно ускладнені пандемією COVID-19. На Німеччину та Францію припадає майже 60% переселень. Сирійці залишаються найбільш переселеною групою, на яку припадає 40% від загальної кількості переселенців - 5 300 осіб.

Тиск на національні системи приймання біженців і, як наслідок, нестача місць для їхнього розміщення розглядалися в усіх країнах ЄС+ як такі, що перешкоджають реалізації програм переселення та гуманітарного приймання біженців. Щоби полегшити ситуацію, у деяких країнах були створені спеціальні групи в муніципалітетах, які допомагають біженцям у пошуку житла, а приватні особи також надають свою підтримку. Нестача можливостей для приймання біженців призвела до того, що деякі країни призупинили свої програми переселення.

На оперативному рівні нестабільна ситуація з безпекою на Близькому Сході через війну в Газі суттєво вплинула на організацію відбіркових місій, передвиїзних орієнтаційних сесій та організацію подорожей для відібраних біженців у цих регіонах. Що стосується переміщення біженців, то залишаються проблеми з отриманням дозволів на виїзд із країн відправлення, як-от Іран, Ліван і Пакистан, де стягується плата за виїзд.

Кілька національних адміністрацій звернулися до програм спонсорства громад, щоб зменшити тиск на системи приймання біженців і сприяти створенню інклюзивних і гостинних громад для інтеграції. У 2024-2025 роках основна увага, як і раніше, приділятиметься переселенню афганців і біженців із країн, розташованих уздовж центрально-середземноморського маршруту, а також із Центральної та Південної Америки. У той час як сирійці були в авангарді зусиль ЄС в останні роки, призупинення обробки заявок на міжнародний захист сирійцями в низці країн ЄС+ доти, поки ситуація не стабілізується в країні, також вплинуло на рішення про статус сирійських громадян, визначених для переселення.

6. Права бенефіціарів міжнародного захисту на інклюзію та інтеграцію

Зміст захисту – це права, на які бенефіціари тієї чи іншої форми захисту мають право в країні притулку, а також пов'язані з ними обов'язки. Захист надається, коли заявники отримують позитивне рішення про надання статусу біженця або додаткового захисту (також звані статусами, гармонізованими з ЄС). Коефіцієнт визнання – це кількість позитивних результатів у відсотках від загальної кількості рішень по заявах про міжнародний захист. Хоча національні форми захисту надають статус захисту громадянам третіх країн, ті статуси, які не гармонізовані в країнах ЄС+, не враховуються в коефіцієнті визнання.

У 2024 році коефіцієнт визнання залишився стабільним на рівні 42%. Однак цей сукупний відсоток маскує варіації у двох вимірах. Серед позитивних рішень частка рішень про надання додаткового захисту зростає протягом останніх 2 років. Крім того, спостерігаються значні відмінності в позитивних рішеннях залежно від національності. Найвищі коефіцієнти визнання в першій інстанції були у палестинців (91%), сирійців (90%), громадян Буркіна-Фасо (85%), малійців (84%), еритрейців (82%) та українців (80%).

Крім регульованих ЄС форм міжнародного та тимчасового захисту, країни ЄС+ також можуть надавати національну форму захисту. Серед рішень, які не надавали статусу, регульованого ЄС, близько 23% надавали ту чи іншу форму національного захисту, таким чином збільшуючи фактичну кількість осіб, які отримують захист в Європі.

Останніми роками відбулося кілька законодавчих і політичних змін у цій сфері, наприклад, дозвіл на перебування на підставі гуманітарних міркувань або поглибленої інтеграції особи внаслідок тривалого проживання в країні. Політичні дебати в багатьох національних контекстах продовжували зосереджуватися на аспектах, пов'язаних із тривалістю дозволів на проживання для бенефіціарів міжнародного захисту, перспективами отримання довгострокового дозволу на проживання або громадянства, способами возз'єднання сім'ї залежно від наданого статусу, а також підставами для поновлення або позбавлення міжнародного захисту.

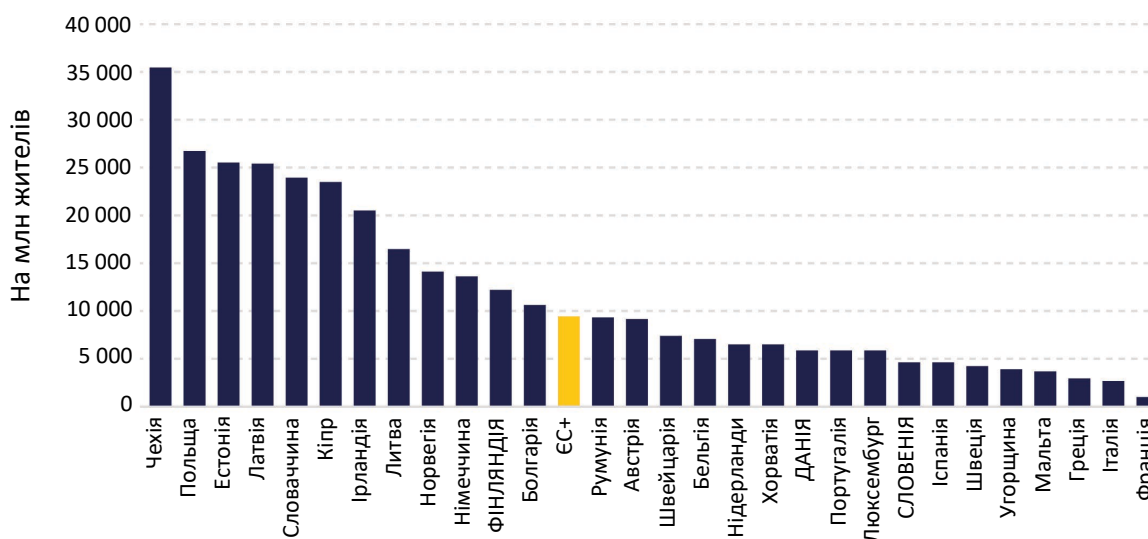
Отримавши міжнародний захист, бенефіціари продовжують стикатися з проблемами на шляху до успішної інтеграції. Основною областю занепокоєння залишився перехід від приймального приміщення до основного ринку житла. Органи влади на місцевому рівні все частіше перебувають в авангарді реалізації національних інтеграційних стратегій, тоді як послуги, що надаються організаціями громадянського суспільства, залишаються ключовими для ефективної інтеграції, оскільки вони часто заповнюють прогалини в наданні послуг підтримки.

Блок 1. Тимчасовий захист переміщених осіб з України

Наприкінці 2024 року приблизно 4,4 мільйона осіб перебували під тимчасовим захистом у країнах ЄС+. Ця цифра залишається відносно стабільною з початку 2023 року і продовжує робити значний внесок у загальну кількість людей в Європі, які потребують захисту. Майже половина всіх бенефіціарів тимчасового захисту перебували в Німеччині (1,2 мільйона) і Польщі (трохи менше 1 мільйона). Порівняно з чисельністю населення, Чехія мала найбільшу кількість бенефіціарів на душу населення (див. Рисунок 2).

Рис. 2. Кількість осіб під тимчасовим захистом на 1 мільйон населення за країнами, що приймають, 2024 рік

Джерело: Чисельність населення: Євростат (DEMO_GIND) від 5 лютого 2025 року. Бенефіціари тимчасового захисту: Витяг з Eurostat (MIGR_ASYTPSM) від 5 лютого 2025 року.

Протягом третього року після вторгнення Росії країни ЄС+ дедалі більше зосереджуються на інтеграції переміщених українців, багато з них запроваджують ініціативи, спрямовані на підтримку доступу до ринку праці, вивчення мови, громадської діяльності та отримання довгострокових посвідок на проживання. Бенефіціарів тимчасового захисту заохочували залишити притулок і надалі інтегруватися в суспільство, придбавши власне житло. Іноді це виявлялося нелегкою справою і тягнуло за собою ризик залишитися без даху над головою. УВКБ ООН продовжило реалізацію свого Регіонального плану реагування на проблеми біженців (RRP) у країнах Балтії, Польщі, Чехії, Словаччині, Угорщині, Румунії, Болгарії та Молдові.

7. Правові гарантії для дітей та заявників з особливими потребами

Як до переміщення, так і під час подорожі шукачі міжнародного захисту можуть зазнавати зловживань, експлуатації та насильства. Серед них численні жінки, дівчатка і хлопчики пережили екстремальні форми насильства, у тому числі сексуальне. Для посилення захисту Пакт про міграцію та притулок передбачає заходи для швидкого виявлення вразливих груп населення та особливих потреб у процедурах і прийманні, а також для швидкого реагування на них.

У 2024 році національні органи влади підкреслили свою прихильність до виконання цих нових вимог, але вони також зазначили, що ця сфера є однією з найскладніших. За оцінками організацій громадянського суспільства, основною проблемою є відсутність достатніх ресурсів для швидкої ідентифікації, оцінки віку, законних опікунів та подальших послуг, як-от психологічна допомога. Оскільки тиск на органи, що надають притулок і приймають біженців, продовжував чинитися, зменшилася здатність надавати адекватний супровід із питань фізичного і психічного здоров'я, зокрема травм.

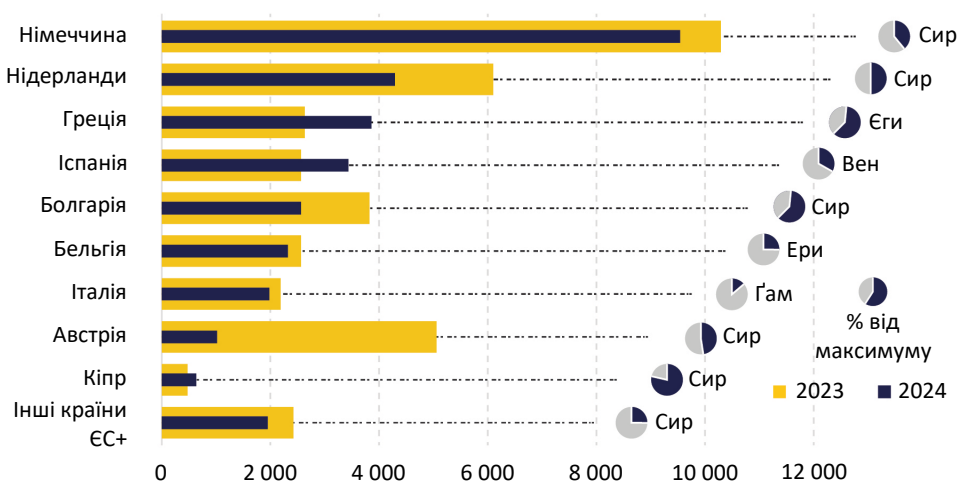
У травні 2024 року була прийнята переглянута Директива ЄС про боротьбу з торгівлею людьми, яка розширила сферу її дії, включивши до неї примусові шлюби, незаконне усиновлення та експлуатацію сурогатного материнства як злочини. Директива також зобов'язує держави-члени впроваджувати більш жорсткі інструменти для розслідування та судового переслідування нових форм експлуатації та надавати вищий рівень послуг підтримки жертвам торгівлі людьми. Кілька країн ЄС+ розробили або оновили свої національні плани дій по боротьбі з торгівлею людьми на основі нових правил. Зацікавлені сторони із занепокоєнням спостерігали за швидкоплинним і наростаючим використанням нових технологій для торгівлі людьми та експлуатації та підкреслили необхідність гармонізованого збору даних для кращого розуміння явища та підготовки більш адекватних контрзаходів.

У 2024 році 32 000 заяв про надання притулку було подано неповнолітніми без супроводу дорослих, що приблизно на 16% менше, ніж у 2023 році. Попри незначний спад, Німеччина отримала 9 600 заявок і продовжує залишатися країною, що приймає найбільше заявок, на яку припадає 30% від загальної кількості (див. рис. 3). Греція (3 900 заявок) отримала безпрецедентну кількість заявок від неповнолітніх без супроводу дорослих, причому зростання склало 46%. Майже половина неповнолітніх заявників без супроводу дорослих у країнах ЄС+ були або сирійцями (10 000 заяв), або афганцями (4 500). Рекордну кількість заявок подали неповнолітні без супроводу дорослих з Єгипту (2 900 заявок, майже всі в Греції та Болгарії), України та Перу.

У 2024 році більшість зусиль у сфері підтримки заявників із вразливими групами населення були зосереджені на неповнолітніх, особливо на неповнолітніх без супроводу дорослих, із заходами щодо забезпечення належного розміщення, догляду та лікування, а також ініціативами щодо уточнення вікових оцінок у кількох країнах. Тривожним явищем усе ще залишалося затримання дітей у країнах ЄС+, про що свідчать судові рішення (у тому числі на рівні ЄСПЛ) та звіти міжнародних і громадських організацій. Особлива увага також приділялася захисту жінок, причому судові органи

відіграють важливу роль у встановленні стандартів і керівних практик (наприклад, знакові рішення Суду ЄС [C-621/21](#), [C-646/21](#) і [C-608/22](#) і [C-609/22](#)), а національні органи влади впроваджують ініціативи щодо посилення гарантій для жертв сексуального насильства та каліцтва/обрізання жіночих статевих органів.

Рис. 3. Топ країн ЄС+, які отримують заяви від неповнолітніх без супроводу дорослих, у 2024 році порівняно з 2023 роком, та частка заяв, поданих основним громадянством неповнолітніх без супроводу дорослих, 2024 рік

Примітка: Дані про заявки неповнолітніх без супроводу були недоступні для Франції та Чехії і були частково недоступні для Швейцарії.

Джерело: Дані EUAA EPS станом на 3 лютого 2025 року.

Прикінцеві зауваження

У 2024 році питання притулку залишалося в центрі уваги публічних дискусій та політики в Європі, а ухвалення Пакту про міграцію та притулок стало ключовою подією в розвитку Загальноєвропейської системи надання притулку. Хоча кількість заяв зменшилася на 11% у 2024 році, країни ЄС+ все одно отримали понад 1 мільйон заяв про надання міжнародного захисту другий рік поспіль. Крім того, 4,4 мільйона переміщених осіб з України перебувають під тимчасовим захистом в Європі, що призводить до постійного тиску на національні системи надання притулку та приймання біженців.

Основні зусилля національних органів влади були зосереджені на спрощенні процедур надання притулку з метою підвищення ефективності обробки заяв та впровадженні стратегічних змін у національних системах приймання біженців з метою оптимізації використання ресурсів. Попри ці зусилля, продовжували траплятися випадки затримки доступу до процедури, переповненості, підвищених ризиків для безпеки та неоптимального доступу до послуг. Паралельно країни ЄС+ виділили значні ресурси на планування та впровадження реформ, передбачених Пактом про міграцію та притулок.

Постійний приплив заявників викликав подальші дискусії щодо ефективного управління нерегульованою міграцією, одночасно забезпечуючи доступ до захисту для тих, хто його потребує. За останні роки дискусії та політика щодо притулку, схоже, стають все більш обмежувальними серед політиків, у тому числі внаслідок політичного тиску з боку внутрішніх електоратів. Прагнення підвищити ефективність прикордонного контролю, у тому числі на внутрішніх кордонах, іноді призводило до практик, які перешкоджали ефективному доступу до захисту, з одного боку, і безперешкодному функціонуванню Шенгенської системи, з іншого. Зусилля, спрямовані на скорочення витрат та оптимізацію використання людських і фінансових ресурсів, іноді призводили до погіршення умов приймання та зменшення пільг або доступу до послуг для заявників, які перебувають у приймальному закладі.

Судові установи, як на європейському, так і на національному рівнях, ретельно проаналізували таку політику, продемонструвавши, що вона є невіддільною частиною ефективного функціонування систем притулку, відіграє вирішальну роль у тлумаченні законодавства ЄС у сфері притулку *acquis* і спрямовує його практичну реалізацію. У міру практичної імплементації Пакту про міграцію та притулок судовим органам важливо інвестувати в навчання та професійний розвиток із метою подальшого підвищення кваліфікації суддів у питаннях, що стосуються притулку та міграції.

Незаперечно, що європейські країни виділили важливі ресурси для забезпечення захисту людям, які цього потребують. Щоб втілити ці зусилля в перспективі, на додаток до отримання понад 1 мільйона заявок на міжнародний захист у 2024 році, країни ЄС+ видали близько 746 000 рішень про надання тимчасового захисту особам, які рятуються від війни в Україні. Майбутнє України вкрай непередбачуване, ключовим параметром є напрям зовнішньої політики США в регіоні. Потреби захисту існуватимуть і надалі, особливо в інтеграції переміщених осіб з України. Європейські країни неодноразово висловлювали свою готовність і надалі задовольняти потреби переміщених українців, підтримуючи відновлення України. Водночас це населення не доступне для українського ринку праці та для можливої відбудови країни.

Пакт про міграцію та притулок, прийнятий у 2024 році, відображає компроміс між країнами, які мають різний досвід боротьби з міграційним тиском і, відповідно, різні потреби. Тому, під час його впровадження одним із головних викликів стане здатність задовольнити різні потреби і не бути сприйнятим як занадто суворий і недостатньо орієнтований на захист, або як занадто м'який і не призначений для суттєвого вирішення проблеми не врегульованої міграції. Проте, політичне значення Пакту не можна недооцінювати. Він відображає спільну роботу європейських країн над визначенням та прийняттям *спільної* структури, заснованої на *спільних* цінностях, заради *спільної* мети: залишатися вірними фундаментальним принципам ЄС, створюючи структуру, яка пропонує інструменти для захисту тих, хто цього потребує, та повернення з гідністю тих, хто не потребує захисту. Для досягнення цього значного прориву в еволюції CEAS каталізатором стала культура співпраці, яку ЄС вибудовував протягом десятиліть, і хоча це може бути характерною рисою Союзу, її не варто сприймати як належне.

Практична цінність і функціональність Пакту повністю розкриється в найближчі роки. Оскільки країни-члени ЄС готуються до його імплементації, слід підкреслити, що незалежно від того, наскільки передовою або всеосяжною є структура, найбільш суттєве питання стосується її практичного та ефективного використання. Пакт також має довести на практиці, що він допомагає державам-членам вирішувати нагальні проблеми на національному рівні. Це унікальна можливість забезпечити каталізатор для зближення політики та практики країн ЄС у сфері надання притулку. Буде потрібна інтенсивна робота національних органів влади, а також підтримка і керівництво з боку Європейської Комісії та агентств ЄС. Йдеться не лише про матеріальні та адміністративні ресурси; кваліфіковані людські ресурси також мають важливе значення для успішного функціонування європейської системи притулку. Тому вкрай важливо продовжувати інвестувати в обмін досвідом, навчання та професійний розвиток, а також в ефективне і чітке тлумачення практичних положень Пакту, щоб керувати його реалізацією. Хоча основними рушійними силами імплементації Пакту є інституції ЄС та національні інституції, тісна співпраця з громадянським суспільством, низовими організаціями та місцевими органами влади є не менш важливою для забезпечення того, щоб усі зацікавлені сторони на місцях рухалися в одному напрямку. Окрім ключових джерел оперативного досвіду та знань у сфері притулку, ці суб'єкти на регіональному та місцевому рівнях можуть надати ґрунтовні відгуки про вплив Пакту на місцях та запропонувати обґрунтовані пропозиції щодо вирішення практичних проблем, таких як забезпечення гарантій для заявників з особливими потребами.

Наступні роки вимагатимуть від країн ЄС+ перевершити самих себе у впровадженні механізмів реалізації Пакту, отримуючи при цьому стабільно високу кількість заявок на захист і працюючи у двох паралельних системах, обробляючи старі і нові заявки за різними правилами. EUAA, як центр експертизи ЄС з питань надання притулку, буде продовжувати надавати технічну, оперативну та навчальну підтримку країнам ЄС+ протягом цього перехідного періоду та за його межами. Спеціальна програма Агентства, присвячена Пакту, зробила ключовий внесок, розробивши та надавши якісні інструменти та послуги для сприяння виконанню Пакту. Агентство здійснюватиме моніторинг операційного та технічного застосування законодавства ЄС у сфері притулку *acquis* та співпрацюватиме з країнами ЄС+ з метою виявлення та усунення можливих недоліків у функціонуванні їхніх систем притулку та приймання біженців, а перші пілотні заходи відбудуться у 2025 році. У колективних зусиллях, спрямованих на подолання міграційного тиску в Європі на основі конструктивного підходу, орієнтованого на захист, добре оснащене агентство EUAA відіграватиме важливу роль.

Звіт про ситуацію у сфері надання притулку за 2025 рік: Резюме звіту

Як авторитетне джерело інформації про міжнародний захист у Європі, Звіт про ситуацію у сфері надання притулку за 2025 рік надає повний огляд ключових подій у сфері надання притулку у 2024 році. Резюме звіту представляє скорочену версію основного звіту.

Агентство Європейського Союзу з питань надання притулку (EUAA) збирає інформацію про всі аспекти Загальноєвропейської системи надання притулку. Із цією метою у звіті окреслено основні тенденції в політиці, практиці та законодавстві, пов'язаних із міжнародним захистом, та представлено ключові показники за звітний 2024 рік. Приклади прецедентного права показані для інтерпретації європейського та національного законодавства в контексті надання притулку країнами ЄС на основі *acquis* (нормативно-правової бази ЄС на момент вступу нової країни-члена).

Звіт про ситуацію у сфері надання притулку за 2025 рік спирається на інформацію із широкого кола джерел, зокрема погляду національних органів влади, інституцій ЄС, міжнародних організацій, організацій громадянського суспільства та наукових кіл, щоби включити різноманітні перспективи. Звіт, що охоплює період з 1 січня по 31 грудня 2024 року, слугує орієнтиром для оцінки останніх подій у сфері міжнародного захисту в Європі.